

PERIÓDICH VERMELL

:: SALUT PÚBLICA :: INTERESSOS POPULARS :: ARTS Y LLETRES ::

DOS QUARTOS * LO NÚMERO * SUELTO * TRIMESTRE * EN ESPAÑA * VUYT * RALS * LO NÚMERO * SUELTO * DOS QUARTOS * UNIÓN POSTAL * SETZE * RALS * TRIMESTRE * NÚMERO * SUELTO * DOS QUARTOS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Ronda de l' Universitat, 96. BARCELONA

LOS COLABORADORES * NO SE FAN * SOLIDARIS * MES QUE DE LAS * AFIRMACIONS * EMESAS * EN LOS * ESCRITS * FIRMATS * PER * ELLS * SOLS * LA REDACCIÓ * ES * RESPONSABLE * DE * LO * QUE * NO * VA * FIRMAT

JA HA SONAT L' HORA

Diuen que tot te fi. ¡Ja ho crech, burrangol! Qui podia esperar-se que fos etern un Ajuntament com lo que acaba de fer lo darrer badall? No sempre habian de celebrarse tiberis a Moncada; dinars á ca'n Justin, fartoris en lo Saló de Cent; ni eternament habian de véures passar sense pagar dret á las ampollas de glucosa y als carros de blat de moro. ¡Tot te fi!

Las darrerías del home segons la santa mare Iglesia católica, apostólica y romana, son quatre: mort, judici, infern y gloria. ¿Quinas serán las darrerías de un Ajuntament segons la opinió pública? Per mí las mateixas quatre: *mort*, porque ja ho es; *judici*, per no haberne tingut durant la seva administració; *infern*, porque si l'enviabam al purgatori li quedaria l'esperansa de tornarse á sentar á taula, y finalment ¡la gloria! ¡la gloria d'haber-se sapigut burlar impunement fins ara de tots los ciutadans de Barcelona!...

—¡Be ha tardat prou!—dirán vostés. Pero no'n fassin cabal, que tot lo qu' es carregós acostuma á semblar llarch. Cada vegada que sabiam una nova *irregularitat municipal* nos venia al pensament aquella cosa dels quientos de la canalla: *¡camina que caminarás... camina que caminarás...!* y may s' hi acaba de ser; pero com que *mal obrar no pot durar* habia d'arribar un dia ó altre que LA TRAMONTANA prengüés part en la general alegría de veure aixecarse de la poltrona per sempre més, als regidors de mes barra que Barcelona ha vist.

Caygué lo ministeri que ab sa política autorisaba la continuació dels *fivallers* colocats per obra y gracia de quatre municipals y escombrecarrers en un lloch que no podian desempenyar, y per aixó no's dongueren per entesos. Lo seu cárrech era *gratuit y obligatori* y no's deixa aixís com aixís la vara.

¿Que hi feya que l'opinió pública no estés ab ells y que contínuament los seus actes meressessen la censura de tothom? ¡Els forts á la poltrona!

¿Que se 'ls en donaban los interessos de la ciutat? En la qüestió de la venta de las ayguas de Moncada se troba la resposta.

Com després del hivern ve l'estiu, després del dilluns lo dimars y després de la nit lo dia, així mateix després d' un Ajuntament mes ó menos bó en vingué un de dolent y darrera de aquet un altre de semblant que á continuació d' una mida mal presa acordaba un desacert y ho celebraba ab un dinar.

Si hem de atendrems á la conseqüencia, ara ja 'ns toca tenir un bon Ajuntament, porque del modo com hem estat administrats fins dilluns ¡jo 't flich! que sia barceloní qui vulga.

¿Lo tindrem ó no 'l tindrem un bon Ajuntament?—Aixó fillets, ho hem de veure. Aquí sí que tant hi ha per guanyar com per perdre; pero no tingan cuydado, que á LA TRAMONTANA res li passa per alt y 'ls tindrà al corrent de tot lo que fassen en be y en mal los nous regidors. y aixís com avuy ve á formar entre 'l concert de l' opinió pública que clama contra 'ls *Fivallers* de cartró ó de negoci, demá també farà 'l mateix si 'ls nous s' ho mereixen.

LA FONT RODONA

RONDALLA

Dalt del Puig de Sant Denis y al bell costat d' una Roca hi ha una pintoresca Font nomenada *Font-rodona*, que ni l' aigua de Moncada l' aventatxa en saborosa; sobre tot *Durán* 'l estiu que val un ral cada gota, puig com que se 'n han venut de més algunas mills plomas, no pot pas donar l' abast á tantas sedentas bocas de plumats contribuyents com nit y dia, á tot hora, y ab lo *Coll* ben estirat la set que 'ls abraça mostran.

L' aigua ve de *Martorell*, d' aprop del mas de 'n *Santonja* y passa per *Gallissá* dintre uns *Pons* de pedra tosca; segueix per uns *Camps* de *Blat de moro*, *Cuyas* panotxas no pagan drets de consums quan entran á Barcelona, y per la mina *Batllo* arriban fins á la roca.

Va fundar la font *San Pere*, un any de secada forta en que, apesar dels sermons que 's feyan desde la trona y de las grans rogativas dihent á Deu que fes ploure, fins las *Iglesias* quedaren sense ni una sola gota d' aigua, y en las canadellas de coll hi habia á tot' hora;

y ab vi se van batejar als infants d' una parroquia.

La font, perteneix de dret á una Comtesa famosa molt respectada en l' avior, molt combatuda altrás voltas d' algun *Simó Cirineu* gran envejós de sas glorias y del treball de sos fills y de sas terras frondosas.

De son poder y esplendor la Grecia 'n pot donar mostra.

La font li está administrant de franch una Junta... anónima que fa negoci ab carrils, tranvías y altrás cent cosas propias sols d' una ciutat productiva com la nostra; pero ho fa tan malament, que quan ha de rendir comptes sempre hi han alguns mills duros que per encant s' evaporan.

Un cert subjecte francès *Net-to-cayo* de 'n *Xirona* va creures haber trovat ja lo clau de sa *Cabot-a*, y doná una *Falcó-nada* á la Junta en bonas formas, á fi de arrendar la font que tants bons productos dona.

Un *Sabater Catalá* que 'l mateix *Cus-sachs* que sola, de *Pel-fort* y morro aixut, pero de confiansa *Toda* d' aquella Junta, prenent del bon francès la proposta, va portarla al secretari qui la rebé ab gran tabola; *Puig Seva* llensar demunt del papé, afanyós de gloria y á la Junta 'l presentá com una mina preciosa que á despit de la Comtesa podian explotá ab honra.

S' armá gran brega per tot, cridá la premsa periódica, lo negoci 's descubri com altres fets en la sombra d' una pobra *Creu cuberta*, y 'ls de la Junta alashoras *Trabá* 'l francès pretenian donantli la culpa tota.

Mes com *Riu s-urrit* de mare, un que no es pas fill de *Soriano* volent que á la Comtesa una Junta tan gravosa li imposés mes temps un jou, que fins lo seu nom deshonra, va anar sol, sense *Escuder* ni presentació ostentosa, á la *Casa gran*, y allí, fent una tria molt grossa, de 'ls dolents un *Mun-né* feu y com qui juga á pilota, del saló de las sessions los va treure á cops d' escombra.

Y aquí acaba fins la vida de la ilustre *Font-rodona*.

Per la copia

Ferrán RODRIGUEZ y MASDEU.

JOCHS DE NOYS

¡Han pujat al cel!

Los veig sentir en las sevas darreries y tots eran uns innocents.

Ningú's condol de la mort d'ells perquè tots plegats formen un sol d'àngels que se'n pujarà la Coit celestial.

No'ls van ajuda' a bé morir, perquè tothom sabia que estaven nets de concúncies; per aixó van cotonats de roses blanques!

L'únic peccat que tenien, era'l peccat original; però d'aquí no n'eren ells los culpables, rno'ls municipals, los reverens y'ls acombrats canons.

¡S'havian purgat d'aquí peccat anant a las profesors.

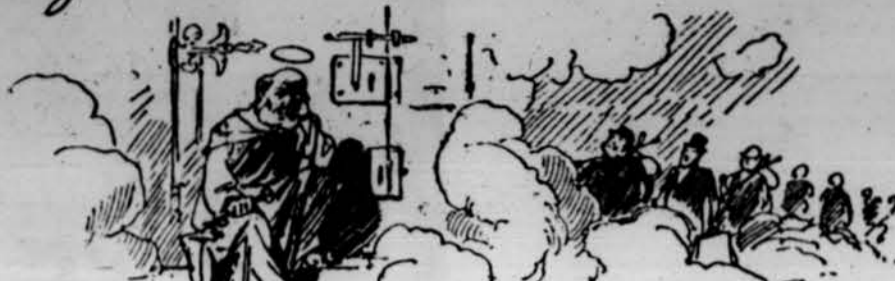

Avispadets ja' ho eran; massa. Jo' sempre ho deya: «no pot viure gaire la canallota tant avispada.»

Y mireu com ho endevinata; ja' son pel camí

de la gloria!

Por destruirse anavan a veure'ls caballets

Menjavan molt.

Propi de las innocents

Aixó ja es criatures

Ab las sevas entremaliadurias arribaran a consumir'ls consums. ¡Pobrets!

¡Si n'havien deixat de recorts d'un cap al altre de la ciutat; ¡Eran tan avaríssims!

Tots los que miran a las gallinas cuan menjan blat de moro; tots los interessats en l'emplament de l'estació del ferro-carriol de Valencia; tots los que fan passar comestibles per las Cruu cuberta; tots los poraires de Moncada; tots los que passant pel carrer de Ferrnand, ensopagan; tots los periodistas que volian parlar sense embuts...; es diu, tothom pensa ab ells.

Peró per mes que s'hi pensi, a ningú sab greu que s'hagen mort, perquè es cosa segura que se'n van al cel; ¡Ja' fa temps que s'ho tenian merecut!

Si haguessen viscut mes; qui sab, Mare de Deu, on lo que s'havian de veure!

¡No sentiu quina dolça armonia d'arpas y salteris?

Es l'encisadora musica celestial que celebra la seva entrada en la mansió dels justos.

Inrequilubri un monument ab duas famas; la Patum de Borja y'l Drach de Vilafranca; y ornua lo pedestal ab uns cuants bair-rellus del celeberrim fornix del torin.

Demanen, per justos, la cessió dels drets de propietat a la Comissió de Fites y Testas del any 1880, que te'l privilegi d'invenció d'aquesta moriganga, y'l privilegi d'introducció d'aquell parell de bestiolas.

¡Sentiu al poble? ¡Alhuya! ¡Alhuya! ¡Bon vent!

Las campanas tocan a albato.

La terra's vestida de primavera.

Es que tothom celebra la seva pujada al cel.

ASSESSINAT DEL EMPERADOR DE RUSSIA

Diuenje á las quatre de la tarde quan lo emperador de Russia se dirigia á palacio en cotxe precedit d'una escolta, al passar per davant del gran edifici Miquel, explotá una bomba Orsini que ferí alguns cosachs, y en matá alguns altres, y destrassá una de las rodas del cotxe imperial. Sortí d'aquest Alexandro II y una segona bomba lo ferí trencantli las camas y penetrantli alguns cascos en lo ventre. Habent perdut lo coneixement se'l trasladá á palacio ab lo mateix cotxe y morí tot seguit.

Tambe morí l'oficial que manaba l'escolta y foren ferits alguns paisans.

La efervescencia que's produhí en San Petersburg es indescriptible.

Com lo fet s'atribueix als nihilistas, se feren luego molts presons pera assegurar l'ordre.

S'assegura que'l que va tirar la primera bomba de má, es un jove estudiant qu'estaba acabant la carrera d'Inginyer de Minas. Lo que va tirar la segona, no fou agafat.

En lo periodo de quinze anys s'habia intentat sis vegadas matar al czar Alexandro. La primera vegada un tal Korokosow, polaco, li tirá un cop de pistola.

Encara tothom recorda que l'any passat se construhí una grandiosa mina sota'l menjador de palacio, que explotá poch moments avans de posarse á taula la familia imperial, com també pe'l mateix procediment s'intentá volar lo tren en que hi anaba lo czar.

Lo mateix diumenje, dia 13, quatre horas despres d'haber mort lo Papa-Emperador Alexandro II, fou proclamat per las tropas en sos respectius quartels, lo czarowitch, ab lo títol d'Alexandro III.

Regna gran agitació en Moscou y en San Petersburg.

A l'hora qu'escribim aquestas raitas no s'ha rebut noticia de que s'hagi produhit ningun moviment revolucionari en lo gran imperi de Russia.

*****

UN RETRATO

No te altre mira no te altre goig, que fershi veure, que anar per tot, que darse llustre d'amo y senyor, que buscar sempre l'arrós, l'arrós.

Casaca porta de llarchs faldons que diuhen qu'era més magre'l mort; daurada insignia l'hi penja al coll, marcat diploma d'arrós, d'arrós.

Com en despreci mira á tothom, fa doble bulto de tan de tou si se'l hi encantan quatre badochs, mentre ell va en busca d'arrós, d'arrós.

Passeja en cotxe com un milord, á la comedia faltar no pot, ni á las corridas, ni á balls tampoch, que per tot entra d'arrós, d'arrós.

Posant alegre cara cofoy, va á besamanos, á professons y'l qu'es de l'atxa no'n sab lo cost, puig qu'ell la crema d'arrós, d'arrós.

Per sí gran xefia, banquet per no, tiberi á dojo, techs á Besós, buscant escusas á dret y á tort, ompla sa panxa d'arrós, d'arrós.

Aixís sap viure donantse tó, y fent l'hi quedi lo pel llustrós;

contribuinthi sabis y boigs, que tots li pagan l'arrós, l'arrós.

Se'l coneixia, no fa pas molt, no mes que al barri, sa casa... y prou; may res de festas ni anar en lloch puig no tenia l'arrós, l'arrós.

Lo van fer home, senyor de tot alguns serenos, uns quants burots, tot gent que menja del pressupost... aquets van darli l'arrós, l'arrós.

Sa casa deixa y obligacions, per'na á cuidarne bens de tothom, administrantlos tan mal com pot, perque sols busca l'arrós, l'arrós.

Se torna en cassos benefactor per donar puestos y empleus á doll y quan es cosa de molts pinyons; qu'aixís se pesca l'arrós, l'arrós.

Ell prou ne deya com la cansó: «Oydá que duri, que duri molt!» perque aixís sentne ja'n tindrà prou, may mes faltantli l'arrós, l'arrós!

Fet lo retrato ab aquets tochs perque's conegui hi sobra'l nom que no ha de dirse del regidor, basta posarlhi arrós, arrós!

Rosendo ARÚS y ARDERIU

Dilluns á las 4 de la tarde prengué possessió lo nou Ajuntament, pronunciant en tal acte un discurs lo senyor Governador de la provincia, y un altre lo senyor Riús y Taullet, nomenat arcalde, en los quals se anomená molt en Fivaller y ls demés companys seus d'aquell Concell de cent que tanta fama y honra dongué á Catalunya.

Per avuy sols nos cal dir: Obras son amors y no bonas rahons.

Veurem com se portan.

Y ara que parlém d'en Fivaller.

Bo es fer notar que l'acte que'l feu célebre y que feu passar son nom á la posteritat, fou lo seu amor á la justicia, obligant á que la complissen aixís los mes grans com los mes petits.

Relatem lo fet:

Fernando de Antequera, primer rey en Catalunya de dinastia castellana, habia arribat á Barcelona, y ls seus criats anaren á comprar á plassa pera provehir la taula real y's negaren á pagar lo dret anomenat lo vectigal imposat á la carn, essent obligats á pagarlo pera'l que diariam regidor de plassa.

Fernando de Antequera se feu seva la qüestió dels seus servidors, creyent ofesa sa majestat.

En Fivaller, ocupant lo lloch del Conceller en Cap, aná á exigir á n'en Fernando lo cumpliment de la ley, fentli present que'l ser rey en Catalunya no l'eximia de cap deber.

Fernando, avergonyit y confós, surtí de Barcelona, no parant hasta Igualada, cayenthi malalt de la rabieta y morintshi per fi de festa.

Recordém aquet fet als nostres nous edils, pera que pugan aplicarlo á n'els rectors de parroquia y superiors de convents, mascles y famellas, quant demanin cessió de plomas d'aigua y exenció de drets de consums per lo ví, tocino, ous y demés menudencias de que'n fan tant consum.

Vostés ja recordarán que sempre que un cap calent atentava contra la vida d'un soberá y l'hi sortia fraguat l'intent, per las naturals dificultats de portar á terme aquesta mena de crims, tots los periódichs ultramontans deyan que la Providencia era qui impedia la consumació de tals delictes, y fins se pronunciava la paraula miracle.

Y donchs ara ab aixó de Russia ¿que dirán?

¡Eureka! diuhen los constitucionals: ja no hi han dissidencias en lo nostre partit, tots som uns; ja hem arribat á entendrens.

Y aixó ha succehit junt ab lo nomenament de trenta cinch caps padres del constitucionalisme per regidors de Barcelona.

Vaja; tot ho fan per la patria.

Fins ara no habia faltat may tela per criticar los actes del Ajuntament Fontrodona, Batllori y Companyia.

Los que avuy entran s'haurán desfet anatematisant los actes del que ha sortit.

¿Ho farán ells gayre be?

Allá veurem; per ara no hi ha per qu'entusiasmarse.

Ab lo cambi del Ajuntament d'en Fontrodona, Batllori, Cuyás, etc., ha passat una cosa molt poch natural en Barcelona.

Un Ajuntament destituit y un altre dels que'n deyam del sabre que'l ha reemplasat, y que ab tot y aixó ningú plora la seva cayguda, sino que, molt al contrari, tothom se'n alegra.

Figürentse si ha tingut de ferho malament per arribar á n'aqueix punt.

Ab lo cambi d'Ajuntament també succehirá com en tots los cambis d'Espanya.

Ja veurán com desseguida compareixerán una colla d'amichs ab la boca oberta, pidolant collocació.

Que fassin empedrar carrers y deixin trevallar las pedreras, y'n podran colocar una pila.

Una de las dependencias del Ajuntament que necessitan més prompte y radical neteja es sens dupte l'administració de consums.

Tothom recorda que fa molt pocas sessions, lo president interí, senyor Pujol y Fernandez, deixá lo silló presidencial per atacar durament á la comissió de consums, á la que tirá en cara que segons los seus datos, se defraudaban diariament en Barcelona en lo citat ram, de quatre ó sis mil rals.

¿Se posará complert remey á tanta inmoralitat?

¿Vol lo nou Ajuntament escoltar un desinteressat concell per ferse popular?

Posi'l peu sobre'l impost de consums, tan carregat pe'l pobre obrer, rebaixil ó bórrilho si pot, y veurá com se n'emporta en un moment los aplausos y simpatias de tota Barcelona plegada.

—Sabs, Pep, que diuhen qu'anirém tan be, que'l diari ho porta?

—Lo diari diu molts guatllas.

—Home, si la bolsa baixa.

—Pero no baixa'l pa, lo ví ni las monjetas. Ves que't sembla aixó.

*****

CÉDULA PERSONAL

SONET

Baix d'estatura, gras que ja ravena, ulls de gripau, per nas una tarota, un mostatxo qu'apenas ningú nota si ab perfecció no's mira, frenta á frenta; Batejarli la barba me fa afrenta, puig es tant lo greixum que hi porta sota y que'n sas galties y en tot ell rebrota, que no trobo adequat, nom, n'hi'n presenta. Dificil lo descriurer me seria la cédula del tipo, que avuy dia causa tanta de gracia á Barcelona. ¿No'l coneixen encara ab tantas senyas? Donchs es lo de las calsas estremenyas, aquell carbassó ab potas, en persona.

P. A. y C.

XARADA

Quan te'n vas á la primera sempre dos tres pe'l voltant, perque'ts tres quatre elegant y jo't porto gran fal-lera. Mes no vull aná al darrera de mon tot, que'n es un gat, puig que va fe'l disbarat de quedarse'hont no'l volian y al últim... ¡mes ja ho sabrian si'ls digués lo qu'ha passat!

SALT DEL CABALL

Table with 6 columns and 10 rows of letters and symbols for a word search puzzle. The letters are arranged in a grid with plus signs between them.

En lo número 1 comensa y acaba en lo 64

Las soluciones se donan en lo número vinent

PERANOFREPETIT.

No doném solucions ni correspondencia en aqueix número, per ser extraordinari. En lo de dissapte vinent (n.º 6) ho trobarém tot plegat.

LA TRAMONTANA

Se publica cada dissapte y donará números extraordinaris sempre que ho demanin las circunstancias.

Lo número suelto DOS CUARTOS y cada 25 exemplars UNA PEsSETA.

Vuyt rals trimestre portat á domicili, en Barcelona y resto de Espanya. Setze rals en los paisos adherits á la Unió Postal.

*****

Barcelona. Tipografia LA ACADEMIA de E. Ullastres 96, Ronda Universitat, 96

*****